

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-101

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**BL-101 : FOUNDATIONS OF LIBRARY AND
INFORMATION SCIENCE**

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain Concept of Modern Library Services.
- (b) What is Public Relations ?
- (c) Give importance of Extension Activities.
- (d) Give advantages of User Education.
- (e) Give importance of Laws of Library Science.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain relationship between Library and Society.
- (b) Explain how Modern Libraries can act as an Agency of Mass Communication ?

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain the First Law of Library Science.
- (b) Explain Philosophy of Librarianship.

[3811]-101/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-101

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) आधुनिक ग्रंथालयातील सेवा ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ब) जनसंपर्क म्हणजे काय ?
- (क) विस्तारित सेवांचे महत्त्व सांगा.
- (ड) उपभोक्ता प्रशिक्षणाचे फायदे द्या.
- (इ) ग्रंथालय शास्त्राच्या सूत्रांचे महत्त्व सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर द्या : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) ग्रंथालये व समाज यामधील संबंध स्पष्ट करा.
- (ब) आधुनिक ग्रंथालये जनसंप्रेषणाची प्रतिनिधी म्हणून कशी कार्ये करतात ते स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) ग्रंथालय शास्त्राचे पहिले सूत्र स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथपालनाचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.

[3811]-101/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-102

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-102 : LIBRARY ORGANISATION

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) State various steps in Acquisition of Books.
- (b) List any ten book selection tools with their correct titles.
- (c) State characteristics of a Good Charging System.
- (d) Differentiate between Stock Verification and Stock Rectification.
- (e) State importance of an Accession Register.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain various methods used for Circulation of Periodicals alongwith their advantages and disadvantages.
- (b) "Right Book to the Right Reader at the Right Time." Discuss.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Discuss processes that are needed to be done on a newly acquired book.
- (b) Explain Three Card System of recording Periodicals.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-102

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) ग्रंथ उपार्जनातील विविध पायऱ्या नमूद करा.
- (ब) कोणत्याही दहा ग्रंथ निवड साधनांची अचूक शीर्षकांसह यादी द्या.
- (क) चांगल्या देवघेव पद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (ड) ग्रंथ मोजणी (Stock Verification) आणि ग्रंथ पडताळणी (Stock Rectification) यातील फरक स्पष्ट करा.
- (इ) दाखल नोंदवहीचे महत्त्व विशद करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) नियतकालिकाच्या देवघेवीसाठी वापरल्या जाणाऱ्या विविध पद्धती त्यांच्या गुण-दोषांसह स्पष्ट करा.
- (ब) “योग्य ग्रंथ, योग्य वाचकास, योग्य वेळी.” चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) नव्याने उपार्जित केलेल्या ग्रंथावर करावयाच्या प्रक्रियांची चर्चा करा.
- (ब) नियतकालिकांच्या नोंदणीची त्रिपत्र पद्धती स्पष्ट करा.

[3811]-102/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-103

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-103 : REFERENCE SERVICES

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) State functions of Reference Service.
- (b) Mention Reference Sources used to answer Long Range Reference Questions.
- (c) Explain Concept of Referral Service.
- (d) Differentiate between Ready Reference Service and Long Range Reference Service.
- (e) What is Literature Search ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Describe James I. Wyer's Theory of Reference Service.
- (b) Discuss in detail various Qualities of Reference Librarian.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is meant by Reference Interview ? Discuss in detail various ways of asking Reference Questions.
- (b) Discuss Nature of Reference Service in a Special Library.

[3811]-103/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-103

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) संदर्भ सेवेची कार्ये सांगा.
- (ब) विलंबित संदर्भ प्रश्नांची उत्तरे देण्यासाठी वापरण्यात येणारी संदर्भ साधने नमूद करा.
- (क) रेफरल सेवा ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ड) शीघ्र संदर्भ सेवा आणि विलंबित संदर्भ सेवेतील फरक सांगा.
- (इ) साहित्य शोध म्हणजे काय ?

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) जेम्स आय. वायर यांच्या संदर्भ सेवेच्या सिद्धांताचे वर्णन करा.
- (ब) संदर्भ ग्रंथपालाच्या विविध गुणांची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) संदर्भ मुलाखत म्हणजे काय ? संदर्भ प्रश्न विचारण्याच्या विविध मार्गांची सविस्तर चर्चा करा.
- (ब) विशेष ग्रंथालयातील संदर्भ सेवेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

[3811]-103/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-104

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-104 : INFORMATION SCIENCE

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) State features of Secondary Information Sources.
- (b) Explain Concept of Documentation Work.
- (c) State usefulness of Internet as an Information Source.
- (d) What is meant by Tertiary Information Sources ?
- (e) Explain advantages of Electronic Information Sources.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Trace History of Documentation.
- (b) Discuss various methods of assessing User's Information Needs.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Describe with example the Primary Information Sources.
- (b) Define Information and explain barriers in Free Flow of Information.

[3811]-104/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-104

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन)

[15]

- (अ) द्वितीयक माहिती साधनांची वैशिष्ट्ये विशद करा.
- (ब) प्रलेखन कार्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (क) माहिती साधन म्हणून इंटरनेटची उपयुक्तता विशद करा.
- (ड) तृतीयक माहिती साधने म्हणजे काय ?
- (इ) इलेक्ट्रॉनिक माहिती साधनांचे फायदे स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) प्रलेखनाच्या इतिहासाचा आढावा घ्या.
- (ब) वाचकांच्या माहितीच्या गरजा जाणून घेण्याच्या विविध पद्धतींची चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) प्राथमिक माहिती साधनांची सोदाहरण चर्चा करा.
- (ब) माहितीची व्याख्या देऊन माहितीच्या मुक्त प्रवाहातील अडथळे स्पष्ट करा.

[3811]-104/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-105

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-105 : KNOWLEDGE ORGANISATION - A

(THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain Basic Subject.
- (b) Explain Fusion.
- (c) Explain Lamination.
- (d) What is Notation ?
- (e) Explain Three Planes of Classification.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain differences between Knowledge Classification and Book Classification.
- (b) Explain needs and functions of Library Classification.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Describe different modes of Formation of Subjects.
- (b) Explain special features of Book Classification.

[3811]-105/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-105

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन)

[15]

- (अ) मूलभूत विषय म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (ब) फ्युजन म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (क) लॅमिनेशन म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (ड) चिन्हांकन म्हणजे काय ?
- (इ) वर्गीकरणाचे तीन स्तर कोणते ते स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) ज्ञान वर्गीकरण व ग्रंथ वर्गीकरण यातील फरक स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथ वर्गीकरणाची गरज व कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) विषय निर्मितीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- (ब) ग्रंथ वर्गीकरणाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[3811]-105/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-106

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-106 : DOCUMENT DESCRIPTION - A

(THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is meant by Reading a Book Technically ?
- (b) Define Library Catalogue. State its objectives.
- (c) Describe Alphabetic Classed Catalogue.
- (d) What is Series ? Explain various types of Series.
- (e) State distinguishing features of Book Form of Catalogue.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain how Library Catalogue is different from Bibliography ?
- (b) State various Physical Forms of Library Catalogue and discuss in detail Machine Form of Catalogue.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is Classified Catalogue ? Discuss advantages and limitations of a Classified Catalogue.
- (b) "Cataloguer is an interpreter of books." Discuss.

[3811]-106/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-106

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) ग्रंथाचे तांत्रिक वाचन म्हणजे काय ?
- (ब) ग्रंथालय तालिकेची व्याख्या देऊन ग्रंथालय तालिकेची उद्दिष्टे सांगा.
- (क) अनुवर्णीय वर्गीकृत (Alphabetico Classed) तालिकेचे वर्णन करा.
- (ड) माला म्हणजे काय ते सांगून मालेचे विविध प्रकार सांगा.
- (इ) ग्रंथरूप तालिकेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) ग्रंथालय तालिका ही ग्रंथसूचीपेक्षा वेगळी कशी ते स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथालय तालिकेच्या बाह्य स्वरूपाचे विविध प्रकार सांगून यंत्ररूप तालिकेची चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) वर्गीकृत तालिका म्हणजे काय ते सांगून वर्गीकृत तालिकेचे फायदे व मर्यादांची चर्चा करा.
- (ब) “तालिकाकार हा ग्रंथांचा विवेचनकार आहे.” याची चर्चा करा.

[3811]-106/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-107

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-107 : INFORMATION TECHNOLOGY : BASICS

(THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Write function of CPU.
- (b) Define Information Technology and enlist components of Information Technology.
- (c) State basic features of MS-Office.
- (d) Explain Concept of Library Network.
- (e) State need for Library Computerisation.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Describe different types of Computers with their advantages.
- (b) What is Internet ? Explain how Internet is useful in Library and Information Centres.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is an Operating System ? Describe in detail the features of Windows Operating System.
- (b) State advantages of Library Computerisation. Explain how Computers can be used in Acquisition Section ?

[3811]-107/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-107

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) सीपीयू (CPU)ची कार्ये लिहा.
- (ब) माहिती तंत्रज्ञानाची व्याख्या सांगून माहिती तंत्रज्ञानाच्या घटकांची यादी द्या.
- (क) एमएस-ऑफिसची मूलभूत वैशिष्ट्ये सांगा.
- (ड) ग्रंथालय जाळे ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (इ) ग्रंथालय संगणकीकरणाची आवश्यकता सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) संगणकाच्या निरनिराळ्या प्रकारांचे त्यांच्या फायद्यांसह वर्णन करा.
- (ब) इंटरनेट म्हणजे काय ? ग्रंथालय आणि माहिती केंद्रामध्ये इंटरनेट कसे उपयोगी राहिल याचे वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) ऑपरेटिंग सिस्टिम म्हणजे काय ? विंडोज ऑपरेटिंग सिस्टिमच्या वैशिष्ट्यांचे सखोल वर्णन करा.
- (ब) ग्रंथालय संगणकीकरणाचे फायदे सांगून उपार्जन विभागामध्ये संगणकाचा उपयोग कसा करता येईल ते स्पष्ट करा.

[3811]-107/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-11

M. Lib. I. Sc. (Semester-I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML-101 : INFORMATION, COMMUNICATION AND SOCIETY

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Write a note on Information Intermediaries.
- (b) State characteristics of Information.
- (c) State any three functions of National Library.
- (d) State benefits of Resource Sharing.
- (e) What is Knowledge Society ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Differentiate between Data, Information and Knowledge with examples.
- (b) Define National Library. Describe National Library of India.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is National Information Policy ? Discuss efforts made by India towards its formulation.
- (b) What is a Scientific Communication ? Describe trends in Scientific Communication.

[3811]-11/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-11

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]
- (अ) 'माहितीचे मध्यस्थ' (Intermediaries) यावर टीप लिहा.
- (ब) माहितीची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (क) राष्ट्रीय ग्रंथालयाची कोणतीही तीन कार्ये सांगा.
- (ड) 'साधनांचा सहकारी वापर' याचे फायदे सांगा.
- (इ) ज्ञानाधिष्ठित समाज म्हणजे काय ?
- प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]
- (अ) डेटा, माहिती व ज्ञान यातील उदाहरणांसह फरक सांगा.
- (ब) राष्ट्रीय ग्रंथालयाची व्याख्या देऊन भारतीय राष्ट्रीय ग्रंथालयाचे वर्णन करा.
- प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]
- (अ) राष्ट्रीय माहितीचे धोरण म्हणजे काय ते सांगून राष्ट्रीय माहिती धोरण तयार करण्यासाठी भारताने केलेल्या प्रयत्नांची चर्चा करा.
- (ब) शास्त्रीय संप्रेषण म्हणजे काय ? शास्त्रीय संप्रेषणातील प्रवाहाचे वर्णन करा.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3811]-12

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML-102 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHODOLOGY

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Explain Concept of Research.
- (b) Define Applied Research. Give examples.
- (c) What is Hypothesis ? State its importance.
- (d) Differentiate between Case Study and Survey Research Methods.
- (e) What is meant by Research Ethics ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Trace History of Library and Information Science Research in India.
- (b) Enumerate any ten information sources useful for Library and Information Science Research and describe in brief any five of them.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Discuss Contents of a Research Proposal.
 - (b) Elaborate in detail the features of Experimental Method of Research.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3811]-12

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन)

[15]

- (अ) संशोधनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ब) उपयोजित संशोधनाची व्याख्या द्या. उदाहरणे द्या.
- (क) गृहीतक म्हणजे काय ? त्याचे महत्त्व विशद करा.
- (ड) व्यष्टी अध्ययन आणि सर्व्हेक्षण संशोधन पद्धतीतील फरक स्पष्ट करा.
- (इ) संशोधन नीतीमत्ता म्हणजे काय ?

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) भारतातील ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र संशोधनाचा ऐतिहासिक आढावा घ्या.
- (ब) ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र संशोधनास उपयुक्त अशा कोणत्याही दहा माहिती साधनांची नावे देऊन त्यातील कोणत्याही पाचांचे थोडक्यात वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

(अ) संशोधन प्रस्तावातील घटकांची चर्चा करा.

(ब) प्रायोगिक संशोधन पद्धतीची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3811]-13

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML-103 : INFORMATION RETRIEVAL

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Mention Characteristics of Natural Language.
- (b) What is meant by Automatic Indexing ?
- (c) Write a note on Controlled Vocabulary.
- (d) Explain Concept of Search Strategy.
- (e) Explain Venn Diagram.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) What is Information Retrieval ? Discuss functions and purposes of Information Retrieval.
- (b) Explain meaning and importance of Information Consolidation, Analysis and Repackaging.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) State Need of Thesaurus and explain with examples the thesaural relationship in detail.
 - (b) What are Recall and Precision Ratio ? Explain their importance in Evaluation of Information Retrieval System.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3811]-13

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन)

[15]

- (अ) नैसर्गिक भाषेचे गुणधर्म नमूद करा.
- (ब) स्वयंचलित निर्देशन म्हणजे काय ?
- (क) नियंत्रित संज्ञावर टीप लिहा.
- (ड) शोध व्यूहरचनेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (इ) व्हेन (Venn) डायग्रॅम स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) माहिती प्रतिप्राप्ती म्हणजे काय ते सांगून त्याची कार्ये व हेतूंची चर्चा करा.
- (ब) माहितीचे एकत्रीकरण, विश्लेषण आणि पुनर्संघटनाचा अर्थ आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) थिसॉरसची गरज सांगून थिसॉरसमधील संज्ञा संबंधाचे प्रकार उदाहरणासह विशद करा.
- (ब) रिकॉल आणि प्रिसिजन रेशो म्हणजे काय ते सांगून माहिती प्रतिप्राप्ती पद्धतीच्या मूल्यमापनातील त्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-14

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML-104 : MANAGEMENT OF LIBRARIES AND INFORMATION CENTRES - A

(THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is meant by Outsourcing ?
- (b) Write a note on Disciplines and Grievances.
- (c) What is Planning ? State various types of Planning.
- (d) Explain importance of Library Policies and Procedures.
- (e) State any five approaches to Management.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain how librarian motivates his staff ?
- (b) Describe in detail PPBS.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is Job Description, Job Analysis and Job Evaluation ? Discuss their importance in the context of Library and Information Field.
- (b) Write in detail on Cost Benefit Analysis and Cost Effectiveness.

[3811]-14/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-14

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) आऊटसोर्सिंग म्हणजे काय ?
- (ब) शिस्त आणि तक्रारीवर टीप लिहा.
- (क) नियोजन म्हणजे काय ते सांगून नियोजनाचे विविध प्रकार नमूद करा.
- (ड) ग्रंथालयातील धोरण आणि पद्धतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (इ) व्यवस्थापनातील कोणतेही पाच दृष्टीकोन (Approaches) सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) ग्रंथपाल त्याच्या सेवकांना कसा प्रेरीत करतो ते स्पष्ट करा.
- (ब) पी.पी.बी.एस.चे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) कार्य वर्णन, कार्य विश्लेषण आणि कार्य मूल्यमापन म्हणजे काय ते सांगून त्यांचे ग्रंथालय आणि माहिती क्षेत्रातील महत्त्व याची चर्चा करा.
- (ब) मूल्य नफा विश्लेषण आणि मूल्य परिणामकारकता यावर सविस्तर टीप लिहा.

[3811]-14/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-15

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML-105 : INFORMATION TECHNOLOGY – A

(THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) State difference between Hub and Switch.
- (b) Write a note on Physical Layer.
- (c) Explain Concept of Simplex, Half-duplex and Duplex Mode of Transmission.
- (d) Mention characteristics of Optic Fibre.
- (e) Define Blog and state its various types.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Define Network and describe various types of Networks.
- (b) What is Search Engine ? Discuss features of Google Search Engine.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Discuss in detail the Bounded and Unbounded Medias of Transmission.
- (b) Explain Concept of RSS Feeds and discuss in detail the Applications of RSS Feeds in a Library.

[3811]-15/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-15

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) हब आणि स्विचमधील फरक सांगा.
- (ब) भौतिक स्तरावर टीप लिहा.
- (क) सिम्पलेक्स, हाफ-डुप्लेक्स आणि डुप्लेक्स माहिती दळणवळण पद्धती ह्या संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ड) ऑप्टिक फायबरचे गुणधर्म सांगा.
- (इ) ब्लॉगची व्याख्या सांगून ब्लॉगचे विविध प्रकार नमूद करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) नेटवर्कची व्याख्या सांगून नेटवर्कच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- (ब) सर्च इंजिन म्हणजे काय हे सांगून गुगल सर्च इंजिनच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) बंधिस्त (Bounded) व मुक्त (Unbounded) माहिती दळणवळण माध्यमांची सखोल चर्चा करा.
- (ब) आर.एस.एस. फिड्स ही संकल्पना स्पष्ट करून त्याची ग्रंथालयातील उपयुक्ततेबाबत सखोल चर्चा करा.

[3811]-15/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-16

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML-106 : LIBRARY AND USERS

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Mention differences between Information Need and Want.
- (b) What is meant by Information Literacy ?
- (c) State Purposes of User Studies.
- (d) Define any one Technique of User Studies.
- (e) Explain Concept of Information Seeking Behaviour.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain Need of Information Literacy.
- (b) Describe various Categories of Information Needs.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Describe in detail the Conventional Methods of Data Collection.
- (b) State importance of User Studies and discuss how Evaluation of User Studies can be carried out ?

[3811]-16/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-16

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) माहितीची गरज आणि आवश्यकता यातील फरक सांगा.
- (ब) माहिती साक्षरता म्हणजे काय ?
- (क) उपभोक्ता अभ्यासाचे हेतू सांगा.
- (ड) उपभोक्ता अभ्यासाच्या कोणत्याही एका तंत्राचे वर्णन करा.
- (इ) माहिती शोधाचे वर्तन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) माहिती साक्षरतेची गरज स्पष्ट करा.
- (ब) माहितीच्या गरजांच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) माहिती मिळवण्याच्या पारंपारिक पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.
- (ब) उपभोक्ता अभ्यासाचे महत्त्व सांगून उपभोक्ता अभ्यासाचे मूल्यमापन कसे करता येईल याची चर्चा करा.

[3811]-16/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-201

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-201 : LIBRARY SYSTEM

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) State functions of a College Library.
- (b) State any five Principles of Library Legislation.
- (c) What is Copyright Act ?
- (d) Enumerate need for Resource Sharing.
- (e) State objectives of R.R.R.L.F.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Describe salient features of Maharashtra State Public Libraries Act, 1967.
- (b) Describe Services of Research Libraries.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain Concept of Resource Sharing and its forms.
- (b) Explain role played by I.L.A. in Development of Librarianship in India.

[3811]-201/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-201

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) महाविद्यालयीन ग्रंथालयाची कार्ये नमूद करा.
- (ब) ग्रंथालय कायद्याची कोणतीही पाच तत्त्वे सांगा.
- (क) कॉपीराइट कायदा म्हणजे काय ?
- (ड) साधनांच्या वाटणीची गरज काय ते सांगा.
- (इ) आर.आर.आर.एल.एफ.ची ध्येये सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) महाराष्ट्र राज्य ग्रंथालय कायदा, १९६७ची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- (ब) संशोधन ग्रंथालयांच्या सेवांचे वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) साधनांची वाटणी ही संकल्पना आणि त्याचे स्वरूप (Forms) स्पष्ट करा.
- (ब) भारतातील ग्रंथालयांच्या विकासाबाबत आय.एल.ए.ची भूमिका स्पष्ट करा.

[3811]-201/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-202

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-202 : LIBRARY MANAGEMENT

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Define Management and state its functions.
- (b) List various types of Binding and state advantages of Leather Binding.
- (c) State need for Preservation of Reading Material.
- (d) Define HRM.
- (e) Enlist Contents of Library's Annual Report and state what information is given under the heading 'Collection' ?

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain with examples the importance of Library Statistics.
- (b) State need of Library Committee and explain various types of Library Committees.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain how Principles of Management can be applied in Library Management ?
- (b) Define Budget. State its various types and describe in detail any two types of Budgets.

[3811]-202/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-202

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या देऊन व्यवस्थापनाची कार्ये नमूद करा.
- (ब) बांधणीचे विविध प्रकार सांगून लेदर बांधणीचे फायदे सांगा.
- (क) वाचन साहित्य जतनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ड) एच.आर.एम. (HRM)ची व्याख्या द्या.
- (इ) ग्रंथालयाच्या वार्षिक अहवालामध्ये समाविष्ट करावयाच्या बाबी नमूद करून त्यामध्ये 'संग्रह' या शीर्षकाखाली कोणती माहिती दिली जाते सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) ग्रंथालय सांख्यिकीचे महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथालय समितीची आवश्यकता सांगून ग्रंथालय समितीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) व्यवस्थापनाच्या तत्वांचे ग्रंथालय व्यवस्थापनात कसे उपयोजन केले जाईल ते स्पष्ट करा.
- (ब) अंदाजपत्रकाची व्याख्या द्या. अंदाजपत्रकाचे विविध प्रकार नमूद करून कोणत्याही दोन प्रकारांचे सविस्तर वर्णन करा.

[3811]-202/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-203

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-203 : REFERENCE SOURCES

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain Utility of Encyclopedia in the Library.
- (b) Differentiate between Reference Books and Ordinary Books.
- (c) Explain Concept of Bibliographic Control.
- (d) Write a note on World of Learning.
- (e) State characteristics of various types of Biographical Sources.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Discuss criteria for an Evaluation of Electronic Reference Source.
- (b) Enlist any five Traditional Reference Sources. Explain purpose for which they are consulted ?

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Define Bibliography and describe various types of Bibliographies and their use in Library.
 - (b) “User Education promotes an extensive use of Library.” Discuss.
-

[3811]-203/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-203

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) विश्वकोशाची ग्रंथालयातील उपयुक्तता स्पष्ट करा.
- (ब) संदर्भ ग्रंथ आणि साधा ग्रंथ यामधील फरक स्पष्ट करा.
- (क) ग्रंथसूचीय नियंत्रण ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ड) वर्ल्ड ऑफ लर्निंगवर टीप लिहा.
- (इ) विविध प्रकारच्या चरित्रकोशांचे गुणधर्म सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) इलेक्ट्रॉनिक संदर्भ साधनांच्या मूल्यमापनाच्या निकषांची चर्चा करा.
- (ब) कोणत्याही पाच पारंपारिक संदर्भ साधनांची नावे देवून ज्या हेतूसाठी ही साधने वापरली जातात तो हेतू स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) सूचीची व्याख्या द्या व सूचीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करून त्यांची ग्रंथालयातील उपयुक्तता स्पष्ट करा.
- (ब) “वाचकांना दिलेल्या ग्रंथालय शिक्षणामुळे ग्रंथालयाचा वापर वाढतो.” चर्चा करा.

[3811]-203/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-204

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-204 : DOCUMENTATION TECHNIQUES AND SERVICES

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Define 'Chain Indexing'.
- (b) Give uses of Citation Index.
- (c) Give names of any five International and National Translation Centres.
- (d) State functions of Information Retrieval Thesaurus.
- (e) Enlist advantages of Micrographic Services

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Describe Keyword Indexing with suitable examples.
- (b) Explain objectives and functions of NASSDOC.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is SDI ? Explain how SDI is provided in Library ?
- (b) Discuss objectives and services of UNISIST.

[3811]-204/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-204

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) 'श्रृंखला निर्देशन'ची व्याख्या लिहा.
- (ब) उल्लेख निर्देशनाचा उपयोग
- (क) कोणत्याही पाच राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय अनुवाद केंद्रांची नांवे सांगा.
- (ड) माहिती प्रतिप्राप्ती थिसॉरसची कार्ये सांगा.
- (इ) मायक्रो-ग्राफिक सेवेचे फायदे सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) 'कि वर्ड निर्देशन पद्धती'चे उचित उदाहरणे देऊन वर्णन करा.
- (ब) 'नॉसडॉक' (NASSDOC)ची उद्दिष्टे व कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) निवडक माहितीचे प्रसारण (SDI) म्हणजे काय ? निवडक माहितीचे प्रसारण ग्रंथालयात कसे केले जाते ते स्पष्ट करा.
- (ब) 'युनिसिस्ट' (UNISIST)चे उद्देश्य व कार्ये यांची चर्चा करा.

[3811]-204/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-205

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-205 : KNOWLEDGE ORGANISATION – B

(THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Write note on Rounds and Levels.
- (b) Explain Relative Index.
- (c) What is meant by Canons for Notation ?
- (d) Write brief Biography of Melvil Dewey.
- (e) Discuss Phase Relation Device with examples.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain with examples the use of Seven Tables in D.D.C.
- (b) Explain Five Fundamental Categories in Colon Classification.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Common Auxiliaries in U.D.C.
- (b) Explain contributions of organisations like CRG, ISKO and FID-CR in Classification Research.

[3811]-205/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-205

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) फेच्या आणि स्तर (Rounds and Levels) यावर टीप लिहा.
- (ब) सापेक्ष निर्देश (Relative Index) स्पष्ट करा.
- (क) चिन्हांकनाच्या सूत्रावर टीप लिहा.
- (ड) मेलवील ड्युयी ह्यांची चरित्रात्मक माहिती लिहा.
- (इ) 'प्रावस्था संबंध क्लुप्ती' ह्याबद्दल चर्चात्मक माहिती लिहा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) दशांश वर्गीकरण पद्धतीतील सात सारण्यांचा वापर स्पष्ट करा.
- (ब) द्विबिंदू वर्गीकरण पद्धतीतील पाच पैलूसूत्रांची माहिती लिहा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) युडीसीमधील सामान्य तक्त्यांचा वापर
- (ब) वर्गीकरणातील संशोधनासाठी सी.आर.जी. (CRG), आय.एस.के.ओ. (ISKO) व एफ.आय.डी.-सी.आर. (FID-CR) ह्या संस्थांच्या योगदानाची माहिती लिहा.

[3811]-205/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-206

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-206 : DOCUMENT DESCRIPTION – B

(THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain in brief Canon of Local Variation.
- (b) Write a note on Indic Names.
- (c) Enumerate salient features of MARC-21.
- (d) What is the function of Subject Heading in Subject Cataloguing ?
- (e) What are the advantages of Co-operative Cataloguing ?

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain with the help of examples how Cataloguing of Pseudonymous Works is dealt with in AACR-2 ?
- (b) Explain Concepts of ISBD and CCF.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Describe in brief the important landmarks in the history of Catalogue in the 20th Century.
- (b) Define Centralised Cataloguing. Describe any one example of Centralised Cataloguing with its merits and demerits.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-206

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) कॅनन ऑफ लोकल व्हेरीयेशन थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (ब) भारतीय नांवे (Indic Names) यावर टीप लिहा.
- (क) मार्क-२१ (MARC-21)च्या महत्वाच्या वैशिष्ट्यांची यादी द्या.
- (ड) विशेष तालिकीकरणात विषय शीर्षकांची कार्ये स्पष्ट करा.
- (इ) सहकारी तालिकीकरणाचे फायदे सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) एएसीआर-२ नुसार लेखकाच्या टोपण नांवाखाली प्रसिद्ध झालेल्या ग्रंथांचे तालिकीकरण कसे करतात ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (ब) आय.एस.बी.डी. आणि सी.सी.एफ. या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) तालिका संहितेच्या इतिहासातील विसाव्या शतकातील महत्वाच्या टप्प्यांचे थोडक्यात वर्णन करा.
- (ब) केंद्रीय तालिकेची व्याख्या द्या. केंद्रीय तालिकेचे कोणत्याही एका उदाहरणाचे फायद्या-तोट्यांसह वर्णन करा.

[3811]-206/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-21

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**ML-201 : LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE EDUCATION
(2008 Pattern)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What do you mean by Economics of Information ?
- (b) State any five attributes of a Profession.
- (c) Mention features of Written Method of Evaluation.
- (d) Explain Concept of RTI.
- (e) Define Knowledge Management.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Write a detailed note on Information Management.
- (b) State salient features of IPR.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is Profession ? Discuss critically the role played by the Library Association in Professionalism.
- (b) Discuss advantages and limitations of various teaching methods used in Library and Information Science Departments.

[3811]-21/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-21

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) माहिती अर्थशास्त्र म्हणजे काय ?
- (ब) व्यवसायाची (Profession) कोणतीही पांच वैशिष्ट्ये सांगा.
- (क) मूल्यमापनातील लेखी पद्धतीचे वैशिष्ट्ये सांगा.
- (ड) आर.टी.आय. ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (इ) ज्ञान व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) माहिती व्यवस्थापनावर सविस्तर टीप लिहा.
- (ब) आय.पी.आर.चे ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) व्यावसायिकता म्हणजे काय ते सांगून व्यावसायिकतेमधील ग्रंथालय संघटनेच्या भूमिकेची टीकात्मक चर्चा करा.
- (ब) ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विभागात वापरण्यात येणाऱ्या शिकविण्याच्या विविध पद्धतींचे फायदे व मर्यादा यांची चर्चा करा.

[3811]-21/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-22

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**ML-202 : STATISTICAL TECHNIQUES OF
RESEARCH AND BIBLIOMETRICS**

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is meant by Schedule ? State its advantages.
- (b) Define Dispersion and state any two measures of Dispersion.
- (c) What is an Impact Factor ?
- (d) State any five uses of Style Manual.
- (e) What is Obsolescence ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) State Need of Sampling and describe with examples any three methods of Sampling.
- (b) What are the advantages of Presenting Data graphically ? Describe any three Data Presentation Techniques.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain types of Interviews and Observations and discuss their merits and demerits.
- (b) Explain three Laws of Bibliometrics.

[3811]-22/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-22

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) अनुसूची (Schedule) म्हणजे काय ? तीचे फायदे नमूद करा.
- (ब) विचलनाची (Dispersion) व्याख्या देऊन विचलनाचे कोणतेही दोन प्रकार विशद करा.
- (क) इम्पॅक्ट फॅक्टर म्हणजे काय ?
- (ड) शैली पुस्तिकेचे कोणतेही पाच उपयोग सांगा.
- (इ) ऑब्सोलन्स (Obsolescence) म्हणजे काय ?

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) नमूना निवडीची आवश्यकता सांगून नमूना निवडीच्या कोणत्याही तीन प्रकारांचे सोदाहरण वर्णन करा.
- (ब) डेटा सचित्रपणे (Graphically) सादर करण्याचे कोणते फायदे होतात ते सांगून डेटा सचित्रपणे सादर करण्याच्या कोणत्याही तीन तंत्राचे वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) मुलाखत आणि निरीक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करून त्यांच्या गुणदोषांची चर्चा करा.
- (ब) बिब्लिओमेट्रिक्सचे तीन सिद्धांत स्पष्ट करा.

[3811]-22/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-23

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**ML-203 : BIBLIOGRAPHIC CONTROL AND
INFORMATION SYSTEMS**

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Write a note on India's Participation in AGRIS.
- (b) Discuss UNESCO's Contribution in UAP.
- (c) Write a note on NUCSSI.
- (d) State Objectives of ENVIS.
- (e) Mention aims and objectives of ASTINFO Programme.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Describe various attempts made towards UBC and state its current status.
- (b) Discuss role of NASSDOC in Bibliographic Control in India.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Discuss aims, objectives and programmes of UNISIST.
- (b) Describe in detail the MEDLARS and state contribution of India in it.

[3811]-23/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-23

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) अॅग्रीसमधील (AGRIS) भारताच्या सहभागाविषयी टीप लिहा.
- (ब) जागतीक प्रकाशनाच्या उपलब्धतेत (UAP) युनेस्कोच्या योगदानाची चर्चा करा.
- (क) नुकसी (NUCSSI) वर टीप लिहा.
- (ड) इनविसची (ENVIS) उद्दिष्टे सांगा.
- (इ) अॅस्टिन्फोच्या (ASTINFO) कार्यक्रमांचे ध्येय व उद्दिष्टे नमूद करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) युबीसीच्या (UBC) अनुषंगाने केलेल्या विविध प्रयत्नांचे वर्णन करा आणि युबीसीची प्रचलित स्थिती विशद करा.
- (ब) भारतातील ग्रंथसूची नियंत्रणातील नॅसडॉकच्या (NASSDOC) भूमिकेची चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) युनिसिस्टच्या (UNISIST) ध्येय, उद्दिष्टे व उपक्रमांचे वर्णन करा.
- (ब) मेडलर्स (MEDLARS) माहिती पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करून मेडलर्स मधील भारताच्या योगदानाची चर्चा करा.

[3811]-23/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-24

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**ML-204 : MANAGEMENT APPLICATIONS TO LIBRARIES AND
INFORMATION CENTERS - B**

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : [15]

- (a) What is SWOT Analysis ?
- (b) Define TQM.
- (c) Explain Concept of 'Performance Measurement'.
- (d) Write a note on Design Tables.
- (e) What is meant by MIS ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Discuss Need of Marketing of Library and Information Services and mention Information Products which can be marketed.
- (b) "Library as a System." Justify your answer.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is PERT/CPM ? Discuss with examples how these techniques can be used in a Library ?
- (b) What is Management of Change ? Discuss in detail the techniques of managing change in a Library.

[3811]-24/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-24

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) स्वॉट ॲनॅलिसीस म्हणजे काय ?
- (ब) सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापनाची (TQM) व्याख्या द्या.
- (क) कार्यक्षमतेचे मोजमाप ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ड) संरचना टेबल्स (Design Tables) वर टीप लिहा.
- (इ) एम.आय.एस. म्हणजे काय ?

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) ग्रंथालय आणि माहिती सेवेच्या विपणनाची आवश्यकता सांगून कोणकोणत्या इन्फर्मेशन प्रॉडक्ट्सचे विपणन कराल ते नमूद करा.
- (ब) “ग्रंथालय ही एक प्रणाली” या विधानाचे समर्थन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) पर्ट/सीपीएम म्हणजे काय ते सांगून ग्रंथालयात ही तंत्रे कशी वापरता येतील याची चर्चा करा.
- (ब) ‘बदल व्यवस्थापन’ म्हणजे काय ते सांगून ग्रंथालयात बदलाचे व्यवस्थापन करतांना लागणाऱ्या तंत्राची चर्चा करा.

[3811]-24/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-25

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2010

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML-205 : INFORMATION TECHNOLOGY – APPLICATIONS

(THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is Data Mining ?
- (b) State Applications of Multimedia in Library.
- (c) Mention types of Databases with examples.
- (d) State Functions of INFLIBNET.
- (e) What is Virtual Library ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain the term Electronic Journals and discuss their advantages.
- (b) Discuss Hardware and Software required for Digitization.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is Library Automation ? Explain how Circulation Section can be automatised ?
- (b) Define Digital Library. Describe any software used for Digital Library.

[3811]-25/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3811]-25

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन) [15]

- (अ) डेटा मायनिंग म्हणजे काय ?
- (ब) बहुमाध्यमीय (Multimedia) तंत्रज्ञानाचा ग्रंथालयात उपयोग सांगा.
- (क) माहिती संचाचे (Databases) प्रकार सोदाहरण नमूद करा.
- (ड) इन्फ्लिबनेट (INFLIBNET)चे कार्य सांगा.
- (इ) आभासी (Virtual) ग्रंथालय म्हणजे काय ?

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) इलेक्ट्रॉनिक नियतकालिके ही संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे सविस्तर फायदे सांगा.
- (ब) डिजिटायझेशन करण्यासाठी लागणारे हार्डवेअर व सॉफ्टवेअर यांची चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) ग्रंथालय संगणकीकरण म्हणजे काय ? देवघेव विभागाचे संगणकीकरण कसे केले जाते ते स्पष्ट करा.
- (ब) अंकीय ग्रंथालयाची (Digital Library) व्याख्या देऊन त्याकरीता वापरण्यात येणाऱ्या एका सॉफ्टवेअरचे वर्णन करा.

[3811]-25/2